

Helene Weigel

12. V. 1900 — 3. V. 1971

Teatrul evului nou se deschisese când pe scena prăbușitului Berlin uruia furgonul mamei Courage. Un an și jumătate mai târziu la demonstrația de 1 Mai mamele arătau copiilor lor pe Weigel și slăveau pacea.

Bertolt Brecht

Numele ei marchează un moment crucial în istoria contemporană a teatrului german și universal. Helene Weigel a fost — la conducerea celebrului Berliner Ensemble, pe scenă, la catedră și în îndrumarea cercetărilor și sistematizării operei vaste lăsate de Brecht — executorul lui testamentar pe planul artei. Spiritul de devoțiune cu care i-a apărat, împotriva delatorilor, și cu care s-a străduit să-i răspindească și să-i fructifice în lume moștenirea, o leagă inseparabil, și din începuturi, de geniul și drumurile deschise de tovarășul ei de viață, de convingeri, de restriști și de luptă. L-a întâlnit câțiva ani după primul război mondial, după o scurtă și foarte puțin promițătoare carieră actricească, cheltuită pe câteva scene din Frankfurt pe Main și din Berlin, în teatrul lui Max Reinhardt (Deutsches Theater), în timpul repetițiilor la *Tobe* în noapte. S-au remarcat unul pe celălalt și au rămas de atunci într-o staternică, nestinsă, prețuire reciprocă. N-a fost inițiativă artistică de oarecare importanță pe care Brecht să n-o fi experimentat practic cu Helene Weigel: de la Opera de trei parale și Mama, apoi, după 1933 (în țările și amarurile exilului — în Franța, Danemarca, Suedia, Finlanda, Statele Unite) de la Armele Terezei Carrar (Paris, 1937 și Copenhaga, 1938) și de la Frica și mizeriile celui de-al treilea Reich (Paris, 1938), pînă la marile experimente și izbînzi post-belice (*Mama Courage*, Cercul de cretă caucazian, *Antigona* lui Sofocle etc) și pînă la importante realizări din epoca edificării cristalizate a teatrului brechtian. Arta ei, modelată pe coordonatele teoretice și pe direcțiile filozofice și politice ale acestui teatru — teatru al evului revoluțiilor în știință și în viața lumii — a lăsat nestinse urme în amintirea celor ce au avut prilejul s-o vadă la ea acasă, la Berliner Ensemble, ori în triumfalele turnee întreprinse de ansamblul ei în toată Europa. Se va găsi, firește, cercetătorul care să aibă răgazul și priceperea cuvenită unei analize a acestei arte. Nici o cercetare, nici o judecată sau situare analitică nu poate, în acest moment, să fie însă, decît fugară, superficială, incompletă. Am socotit, de aceea, mai nimerit să lăsăm să vorbească despre arta și semnificația artei Helenei Weigel, pe cel care a cunoscut-o cel mai intim, cel mai lucid, cel mai pregătit: pe însuși Bertolt Brecht.

Fl. T.